

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет прикладних наук (Литва)

Відземський університет прикладних наук (Латвія)

Університет «Aurel Vlaicu» в м. Арад (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Луцький національний технічний університет

Одеський національний економічний університет

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2025 р.

Полтава
2025

3. Міжнародна підтримка та страхування воєнних ризиків. Розвиток механізмів співпраці з МФО (MIGA, DFC) для страхування воєнних ризиків, що є критично важливим для залучення інвестицій та кредитування проєктів відновлення.

4. Стимулювання попиту домогосподарств. Удосконалення іпотечного та споживчого кредитування та створення податкових стимулів для позичальників, що сприяє відновленню споживчого попиту та фінансової активності.

5. Цифрова трансформація та прозорість. Цифровізація кредитного процесу, включаючи удосконалення Кредитного реєстру НБУ та інтеграцію державних електронних реєстрів, підвищення прозорості, швидкості та зниження операційних витрат.

6. Інтеграція ESG та «Зелене» фінансування. Формування політики сталого кредитування та ESG-фінансування відповідно до стандартів ЄС, що відкриває доступ до нових джерел капіталу для екологічно відповідальних проєктів [4].

Згідно зі Стратегією розвитку кредитування [5], головна мета державної політики полягає у забезпеченні балансу між фінансовою стабільністю та кредитною активністю, що відповідає стандартам ЄС і створює умови для сталого відновлення економіки. Подальша активізація банківського кредитування є необхідною умовою для забезпечення фінансової стійкості України, підтримки підприємництва та формування сприятливого інвестиційного клімату.

Література

1. Основні показники діяльності банків України. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.

2. Дані про обсяги кредитів та частку непрацюючих кредитів у розрізі банків України з 2006 року. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>.

3. Ключка О. Активізація ринку банківського кредитування в Україні для підтримки стратегічних галузей економіки в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2025. 76. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-96>.

4. Вовченко О. С., Карпенко Є. А. Управління ESG-комунікацією в банківському секторі: виклики та переваги. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2025. 20. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-20-08-03>.

5. Стратегія розвитку кредитування. 2024. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-z-rozvitku-kredituvannya>.

УДК 336.77:334.012

Десятерик Софія Станіславівна, Кочетова Анастасія Сергіївна,

студентки

Науковий керівник: Свистун Л.А., к.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(Україна)

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ЯК ФАКТОР ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Сучасна економіка України перебуває у стані трансформації, зумовленої наслідками повномасштабної війни, економічних втрат і потреби швидкого відновлення виробничого потенціалу. У цьому контексті малий і середній бізнес (МСП) виступає не лише драйвером економічного зростання, а й основою фінансової стійкості регіонів, забезпечення зайнятості та інноваційного розвитку. Проте однією з найгостріших

проблем залишається обмежений доступ підприємців до фінансових ресурсів, особливо банківських кредитів, які є ключовим інструментом підтримки бізнес-активності та інвестиційної динаміки.

В умовах воєнного стану фінансова система України зазнала суттєвого навантаження, що призвело до звуження можливостей банківського сектору у сфері кредитування МСП [32, с. 90]. Основними бар'єрами стали високі процентні ставки, посилення вимог до застави та скорочення термінів кредитування. Водночас саме малий і середній бізнес виявився найбільш уразливим до економічних ризиків, оскільки має обмежені резерви ліквідності й залежить від зовнішніх джерел фінансування. У цих умовах забезпечення доступності кредитних ресурсів перетворюється на стратегічне завдання держави, адже без фінансової підтримки МСП не здатні відновлювати виробництво, створювати робочі місця чи інтегруватися у ланцюги постачання.

Банківське кредитування залишається одним із найважливіших інструментів підтримки фінансової стійкості підприємств, особливо в агропромисловому секторі [1]. Кредит є не лише джерелом оборотного капіталу, а й стимулом до модернізації виробничих потужностей, впровадження технологічних інновацій і підвищення конкурентоспроможності продукції. Проте банки, зіштовхнувшись із підвищеними ризиками неповернення, застосовують обережну політику, що часто обмежує коло потенційних позичальників. Особливо проблемним є доступ до довгострокових інвестиційних кредитів, які мають вирішальне значення для структурного оновлення МСП [2].

Проблематика ризиків кредитування малого та середнього бізнесу тісно пов'язана з нестабільністю фінансової системи. ефективність банківського кредитування безпосередньо залежить від рівня стійкості фінансової системи держави, адже будь-які коливання ліквідності або девальваційні очікування знижують схильність банків до активного кредитування. У таких умовах надзвичайно важливо формувати дієві механізми управління ризиками, зокрема диверсифікацію кредитного портфеля, впровадження систем кредитного скорингу та розвитку програм гарантування позик.

Вагомим напрямом стимулювання кредитної активності МСП є реалізація державних програм підтримки, зокрема таких, як «Доступні кредити 5-7-9%», програми часткового гарантування кредитів та пільгового фінансування релокації бізнесу. Саме державна участь у співфінансуванні ризиків дозволила зберегти кредитування малого бізнесу в умовах війни [4, с. 86]. Такі програми створюють передумови для фінансової стабільності підприємців, оскільки зменшують їхнє боргове навантаження та підвищують довіру між банками і бізнесом. Водночас важливо забезпечити прозорість механізмів розподілу фінансової допомоги та рівний доступ до участі для підприємців різних галузей і регіонів.

З огляду на викладене, систематизуємо ключові аспекти банківського кредитування МСП у вигляді узагальненої оцінки доступності кредитних ресурсів, ризиків, дії державних програм і ролі цифрового банкінгу (табл. 1).

Стан банківського кредитування МСП в Україні характеризується поступовим відновленням після спаду на початку війни, однак доступність фінансування залишається обмеженою через високі ризики та складні умови. Найефективнішими інструментами підтримки виступають державні програми кредитування, які у перспективі можуть забезпечити збалансовану фінансову стабільність підприємницького середовища.

Характеристика ключових аспектів банківського кредитування малого та середнього бізнесу в Україні

Критерій оцінки	Характеристика поточного стану	Основні проблеми	Позитивні тенденції / перспективи розвитку
1. Доступність кредитних ресурсів	Комерційні банки поступово відновлюють кредитування, але умови залишаються жорсткими: середня ставка для МСП – 18-22% річних; більшість позик короткострокові.	Високі відсоткові ставки, надмірні вимоги до застави, обмежена кількість довгострокових кредитів.	Розвиток програм пільгового фінансування, зниження ключової ставки НБУ, впровадження онлайн-платформ подачі заявок.
2. Ризики кредитування МСП	Банки вбачають у МСП підвищений кредитний ризик через нестабільний грошовий потік та воєнні фактори.	Високий рівень дефолтів, брак кредитних історій, невизначеність бізнес-середовища.	Впровадження системи кредитного скорингу, диверсифікація портфеля, розвиток страхування кредитів.
3. Програми державної підтримки	Програма «5-7-9%» охоплює понад 50 тис. позичальників; діють державні гарантії на 80% кредиту.	Нерівномірний доступ для регіонів, складність бюрократичних процедур, обмеженість фінансування.	Розширення обсягів гарантій, цифровізація процесів, залучення міжнародних партнерів (ЄБРР, USAID).
4. Роль цифрового банкінгу	Активно розвиваються сервіси дистанційного кредитування, електронні кабінети позичальників, скорингові алгоритми.	Недостатня кіберзахисність, нерівномірна цифрова грамотність підприємців.	Підвищення швидкості обробки заявок, автоматизація оцінки ризиків, доступність фінансування без відвідування банку.

Отже, банківське кредитування є ключовим чинником фінансової стабільності малого та середнього бізнесу, що визначає його здатність до відновлення, розширення та інтеграції у національну економіку. Успішне функціонування цієї системи потребує комплексного підходу: поєднання державного стимулювання, ефективного управління ризиками та впровадження інноваційних фінансових технологій. Розвиток сучасного банківського середовища, орієнтованого на підтримку підприємництва, стане запорукою сталого економічного зростання України у післявоєнний період.

Література

1. Андрос С.В. Банківське кредитування як важливий інструмент забезпечення фінансової стійкості підприємств агропромислового виробництва в умовах повоєнного відновлення економіки. *Economics: Time Realities*. 2025. Т.79. №3. DOI: 10.5281/zenodo.15749959
2. Свистун Л. А. Підходи до фінансового забезпечення діяльності малих підприємств. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/52.pdf
3. Тульчинська С., Старченко А. Проблеми забезпечення доступу до фінансування розвитку для малого та середнього бізнесу в умовах воєнного стану. *Розвиток підприємництва*. 2024. №. 23. С. 89-92.
4. Фольтович Д., Блащук-Дев'яткіна Н. Особливості кредитування малого та середнього бізнесу в умовах війни. *Innovation and Sustainability*. 2024. №. 2. С. 82-91.